

**BOLALARDA HAYOTNING BIRINCHI OYLARIDA SHARTSIZ
REFLEKSLARNI O'RGANISHNING YANGI USULI**

Umarova M.S.

*Ilmiy rahbar ToshPTI Bolalar kasalliklari
propedevtikasi kafedrasida asistenti*

Tursunova O.I.

*Ilmiy rahbar ToshPTI Bolalar kasalliklari
propedevtikasi kafedrasida asistenti*

Xudoyqulova M.R.

*ToshPTI Tibbiy pedagogika va
davolash fakulteti 3-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Hayotning birinchi oylarida bolalarning shartsiz refleksi 2-5 barmoqlarning fleksiya refleksini o'rganamiz. Ilmiy ish tegishli bolalar nevrologiyasida, ya'ni tadqiqot usullari hayotning birinchi oylarida bolalarning shartsiz reflekslari, orqa miya shok tashxisida va kattalardagi piramidal traktning shikastlanishida foydalanish mumkin. Birinchi oylarda bolalarning nevrologik tekshiruvini spontan harakatlarni, bosh miya nervlari, mushaklar tonusi, pay-periostal shartsiz reflekslarni o'rganishni o'z ichiga oladi. Shartsiz reflekslarni o'rganish nafaqat nevrologiyani balki pediatriyaning ham asosiy qismi. Shartsiz reflekslar ham boshqa reflekslar kabi, muayyan refleks yo'lariga ega, shuning uchun ular nevrologik aniq diagnostikani qo'yishda foydalaniladi.*

Kalit so'zlar: *patalogik refleks, piramidal yo'l, refleksogen zona, harakat sohasi.*

Reflekslarning ahamiyati shundaki ular ko'pincha UTT, MRT va KT kabi tekshiruvlarda tasvirlangan aniq klinik parezlar va o'ta aniq klinik diagnostikadan erta namoyon bo'lishini hisobga olsak, ko'plab tadqiqotchilar ulardan foydalanishni tavsiya qilishadi. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning ma'lum reflekslari (shartsiz, shartli) bolalarda miyaning gipoksik-ishemik shikastlanishi, kattalarda piramidal

yo'llarni zararlanishi haqida batafsil ma'lumot beradi. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning aksariyat reflekslari bolaning evolutsion yetukligini, uning funksional holatini aks ettiradi va ma'lum dolzarb ahamiyatga ega. Ko'plab shartsiz refleksdan eng ma'lumotlisi bolani og'iz burchagi terisini silaganda boshi qo'zg'atuvchi tomonga buriladi(qidiruv refleksi), bolaning lablariga barmoq tekkizilsa lablarini cho'zadi, agar og'izga so'rg'ich qo'ysa so'rish harakati paydo bo'ladi(so'rish refleksi), agar tenar sohani bossa bola boshini egadi, yelkalari va bilaklarini egadi(Babkin kaft-og'iz refleksi), yangi tu'ilgan chaqaloqni qo'lga barmoqlarni qo'yganda tadqiqotchini qo'llarini qisadi(ushlash refleksi), agar bolani ko'tarish mumkin bo'lsa Robinson refleks paydo bo'ladi. Moro refleksi eshitish stimulg(qarsak chalish), taktil vavestibulyar stimullarga javob berishi mumkin (yostiqni siljitish, bolani holatini o'zgartirish). Achchiqlanishga javoban yangi tug'ilgan chaqaloqni qo'llari yon tomonlarga yoyiladi va qo'llar ochiladi(I bosqich), shundan so'ng qo'llar asl holatiga qaytadi(II bosqich). Umurtqa pog'onasi bo'ylab orqa terisi tirnalganda, yangi tug'ilgan chaqaloq tirnalgan tomon yoy shaklida egiladi(Galant refleksi). Qo'ltiq ostidan ko'tarilgan bola oyoqlarini barcha bo'g'imlarda bukadi va tayanchga qo'yilganda oyoqlari, tanasi va boshini to'g'irlash bilan yarim egilgan oyoqlarda turadi, bu “ yozilgan prujina” effekti (qo'llab quvvatlash refleksi), bola oldinga egilganda qadam harakatlarini qiladi(qadam refleksi) oyoqlarining pastki uchdan bir qismi qisqarishi mumkin. Bola qorin bilan yotgan holatida oyoq kafti qitiqlanganda itarish va emaklash harakati payd bo'ladi(Bauer refleksi).

Asab tizimining perinatal shikastlanishini tashxislashda yangi tug'ilgan chaqaloqlar va hayotning birinchi oylaridagi bolalarning shartsiz reflekslarining ahamiyati: perinatal gipoksik ensefalopatiyada motor buzilish sindromi bo'lgan yangi tug'ilgan chaqaloqlarning tug'ma shartsiz reflekslarini jonlantirish va avtomatizm reflekslarining kamayishi yoki yo'qligi, kaft-og'iz va yuqori ushlash reflekslarining kamayishi, shuningdek Robinson refleksi orqa miyaning mos keladigan servikal segmentlariga zarar yetkazishi va perinatal shikastlanish bilan erta tiklanish davrida asab tizimi haqida ma'lumotga ega b'lish mumkin. Oldin noma'lum bo'lgan yangi

tug'ma shartsiz reflekslar (bulbar va boshqalar) haqida juda kam nashrlar mavjud.

Xulosa: Shunday qilib taqdim etilgan ma'lumotlarda ko'rinib turibdiki, shartsiz reflekslarni o'rganish uchun tavsiya etilgan usul ma'lum bo'lganlarga nisbatan afzalliklarga ega: bukilgan kaft refleksi sog'lom odamlarda juda sezgir bo'lib, bir oylik bolalarda orqa miyya shokining ishonchli belgisi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1 Скоромец А.А. Неврологический статус и его интерпретация, М: МЕДпресс-информ, - 2009. - С. 175
- 2 Ратнер А.Ю., Бондарчук С.В. Топическое значение безусловных рефлексов новорожденных, изд. Казанского университета, - 1992, - С. 26-33.
- 3 Гусева Н.А. автореф. дисс. канд. мед. наук. «Частота встречаемости и информативности патологических стопных рефлексов». - М., 2004. - С. 26
- 4 Пальчик А.Б., Федорова Л.А., Понятишин А.Е. Неврология недоношенных детей. - 3-е изд. - М.: МЕДпресс-информ, 2012. -С. 87-88.
- 5 Бондаренко Е.С., Зыков В.П. Перинатальная гипоксическая энцефалопатия. 1999 г., том 7, № 4- С. 2-6.
- 6 Пальчик А.Б., Шабалов Н.П. Гипоксически-ишемическая энцефалопатия новорожденных. - СПб: Питер- 2001. С.47-49.
- 7 Патент на изобретение РФ №2459578 от 27.08. 2012.
- 8 Володин Н.Н. с соавт., Ранняя диагностика неблагоприятных последствий перинатальных гипоксически-ишемических поражений головного мозга у недоношенных детей и оптимизация их лечения . Педиатрия.- 2010.- № 2, С.101-106.
- 9 Скоромец А.А., Скоромец А.П., Скоромец Т.А. Пропедевтика клинической неврологии: Учебник для студентов медицинских вузов. - СПб.: Политехника, 2004. - С. 43-46.